

OPPDRAKSGIVER

Stella Polaris AS

PROSJEKT

Kårvikhamn Næringsområde

LEVERANSE

Konsekvensanalyse tema jordbruk

OPPDRAKSNR.	KONTROLLERT	BESKRIVELSE	UTARBEIDET	DATO
19056	Fjellknatt Arkitektstudio AS/ Inga Tamosaityte	Konsekvensanalyse, jordbruk	Fjellknatt Arkitektstudio AS/ Marion Olsen	10.06.2021
REVISJON 01	REVISJONSDATO			

JORDBRUK

Innhold

SAMMENDRAG	1
METODE OG KUNNSKAPSGRUNNLAG.....	1
BESKRIVELSE	2
0-ALTERNATIVET	5
VERDI	8
VIRKNING OG KONSEKVENs.....	10
KONSEKVENSER FOR ALTERNATIVER	11
KONKLUSJON	12
REDUSERENDE TILTAK	12
KILDER.....	12

SAMMENDRAG

Konsekvensanalysen må ses i sammenheng med forslag til detaljreguleringsplan for Kårvikhamn næringsområde (PID: 5421202105). Fjellknatt Arkitektstudio har stått for vurdering og analyse av tema. Metode er hentet fra Statens vegvesens håndbok V712 samt NIBIOS eget vedlegg til konsekvensanalyse for vurdering av verdi og påvirkning.

I denne vurderingen er det tatt utgangspunkt i kjent kunnskap og data om jordbruk/jordbruksressurser. Vurderingen tar utgangspunkt i de tema som berøres av planforslaget: fulldyrka og dyrkbar jord. Vurderingen er blitt begrenset til de områder som vil reguleres fra LNF til industriformål. I tillegg er det sett på konsekvenser for tilstøtende jordbruksarealer som ikke berøres direkte.

Planforslaget er vurdert å gi **middels negativ konsekvens** fordi planen i størst grad innebærer isolerte små arealer og på bakgrunn av at de ikke er deler av større jordbruksområder og heller ikke er definert som et kjerneområde for landbruk i overordnet plan. Planen vil medføre at fulldyrka areal (samlet sett 7,7 daa) innafor plangrense vil gå tapt og som vil gi et restareal på 5,7 daa øst for plan.

Selv om planen vurderes å gi middels negativ konsekvens for tema jordbruk, er det andre positive samfunnsinteresser som veier tungt. Sjømat er nevnt som et satsingsområde i Regional næringsplan 2018-2022 og trekkes frem i Senja kommunes samfunnsplan 2020-2032. Senjaregionen er en av de viktigste områder for sjømatnæringa i Norge, hvor det er gode forutsetninger for matproduksjon i og fra havet. Planen vil samsvare med visjonen om å styrke Norge som verdens fremste sjømatnasjon.

METODE OG KUNNSKAPSGRUNNLAG

Det henvises til Statens vegvesens håndbok V712 Konsekvensanalyser, metodikk for ikke-prissatte konsekvenser, naturressurser (kap. 6.8). Fagtemaet omfatter jordbruk.

Metoden er delt inn i tre trinn:

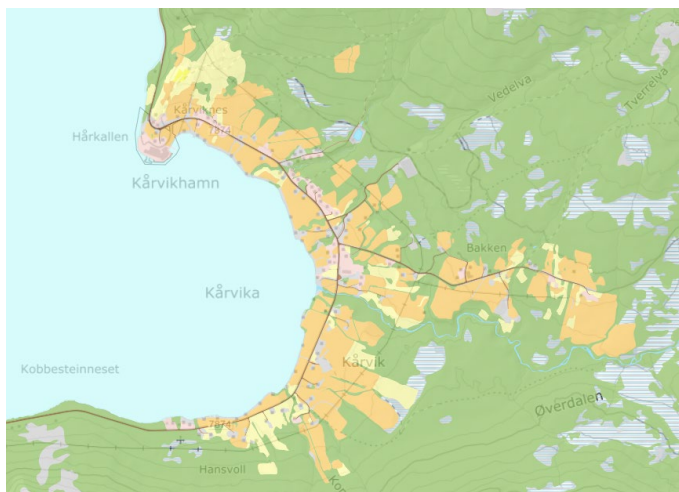
- **Verdi:** betydningen tema har i et nasjonalt perspektiv
- **Påvirkning:** hvordan området påvirkes av definerte tiltak. Påvirkning vurderes ut fra null-situasjon.
- **Konsekvens:** sammenstilling av verdi og påvirkning samt en vurdering om tiltak vil medføre forbedring eller forringelse i området.

Jordbruksareal kan deles inn i tre klasser; fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. I tillegg er dyrkbar jord et eget tema.

Det er hentet kunnskap om jordbruksareal - fulldyrka jord samt dyrkbar jord. Kilder er hentet fra NIBIOS temaside for jordbruk. For å samle inn nyere tall og statistikk rundt jordbruksarealer har statistisk sentralbyrå vært en vesentlig kilde. Vi har benyttet oss av NIBIOS eget vedlegg til konsekvensanalyse for vurdering av verdi og påvirkning.

Kunnskapsnivået er vurdert å være tilfredsstillende med lav grad av usikkerhet på bakgrunn av tilgjengelig informasjon, statistikk og lokale innspill. I vurderingen har vi lagt til grunn gjeldende plansituasjon og arealinngrep. Med andre ord, er områder som er registrert som fulldyrka jord, men som er regulert til industri i gjeldende plan, eller er tapt etter anleggelse av vei – ikke tatt med i beregningen.

BESKRIVELSE

Kårvikhamn har vært, og er fortsatt en av de mest aktive landbruksområdene i det som var Lenvik kommune. Så å si all fulldyrka jord her er i drift. Kårvikhamn er derfor regulert til LNF, med unntak av Kårvikneset og et område for LNF/ spredt boligbebyggelse omtrent midt i Kårvika.

Planområdet omfatter eksisterende rekefabrikk. Området er regulert til industriformål samt omkringliggende områder til LNF-formål i kommuneplanens arealdel.

Figur 2: kommuneplanens arealdel. Området innafor markert felt (svart linje) er regulert til industri og LNF

Det er hentet ut en arealrapport fra NIBIO der det er kartlagt hvor mye daa fulldyrka jord som er innafor de områder som utvides av plan. Se figur 3. Til sammen er det registrert 7,7 daa fulldyrka jord og 0,9 daa dyrkbar jord. Det er regulert til veiformål og industri i 2006 og er i dag fylt opp og anlagt til veg. Dette innebærer at jordbruksarealene innafor planområdet er oppdelt i mindre deler (4,4 og 3,1 daa på vest siden av adkomstveg) samt et mindre jordbruksområde på 5,9 daa som strekker seg utover plangrensa. Som del av innsjellsrunden vet vi at dyrkamarka på 3,1 daa (og sannsynligvis arealet på 4,4) fortsatt blir slått aktivt av den lokale bonden til tross for at de er små og relativt vanskelig å drive. Områdene registrert som dyrkbare er små og måler til sammen omtrent 0,9 daa, de er lokalisert på områder som er nedbygget (bygg eller vei). Områdene som både er registrert som dyrkbare og fulldyrka jord representerer likevel en ressurs som kan utnyttes i fremtiden.

Figur 3: utvidelse av eksisterende plan

Historikk

Frem til industrien ble etablert i 1968 ble gbnr. 36/75 drevet som et småbruk. På gbnr. 36/92 har jordet blitt slått av lokale bønder i flere år, inkludert areal på 36/75.

Om jordbruksareal og ressurser generelt

Jordbruksarealer er generelt en begrenset ressurs. I Norge er kun 3 prosent av landarealet jordbruk. I 2015 vedtok stortinget at den årlige omdisponeringen av jordbruksareal ikke skal overstige 4000 dekar innen 2020. Regjeringen har nylig oppdatert målet hvor den årlige omdisponeringen av dyrka jord ikke skal overstige 3 000 dekar i 2025.

Det er hovedsakelig enkeltfradelinger og utbygginger som reduserer landbruksarealer og det ligger derfor et generelt ansvar i all planlegging til å minimere bruk av jordbruksareal til andre formål. For å sikre matforsyning for en økende populasjon må derfor arealer sikres. I krisetider er det viktig at vi kan forsyne oss selv. En annen verdi med jordbruk er forutsetning for levende bygder. Innafor turisme har jordbruk også verdi i form av å skape mer arbeidsplasser og kunne tilby kortreist mat. Ikke minst har jordvern verdi sett opp mot kulturhistorie som sier noe om vår identitet og tidligere bruk av området. Til slutt gir det grunnlag for opplevelser, rekreasjon og friluft.

Kategorisering, status

Jordbruksareal kan deles inn i tre klasser ifølge NIBIO. Fulldyrka jord er areal dyrka til vanlig pløyedjup og som kan benyttes til åkervekster eller til eng, og som kan fornyes ved pløying. Overflatedyrka jord er jord som er rydda og jevna ut i overflata, slik at maskinell høsting er mulig. Inmarksbeite er areal som benyttes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt.

Statistisk sentralbyrå (ssb) informerer om at Senja kommune har 3.5 % av hele kommunens netto areal registrert som jordbruksareal (ssb. 2020). Dette tilsvarer 11 205 km² (11 205 000 dekar). 26 350 dekar av dette jordbruksarealet er videre definert som fulldyrka jord. Se *Figur 4*.

Arealressurser etter hovedklasser. Landet. Kvadratkilometer. Prosent.		
	2020	
	Km ²	Prosent
Landet, utenom Svalbard	323 808	100
Bebyggd område	5 518	1,7
Jordbruksareal	11 205	3,5
Skog	121 043	37,4
Åpen fastmark	121 810	37,6
Våtmark	17 315	5,3
Bart fjell, grus- og blokkmark	23 993	7,4
Varig snø, is og bre	2 739	0,8
Ferskvann	20 184	6,2

	Areal
	2020
	5421 Senja
Fulldyrka jord	26,35

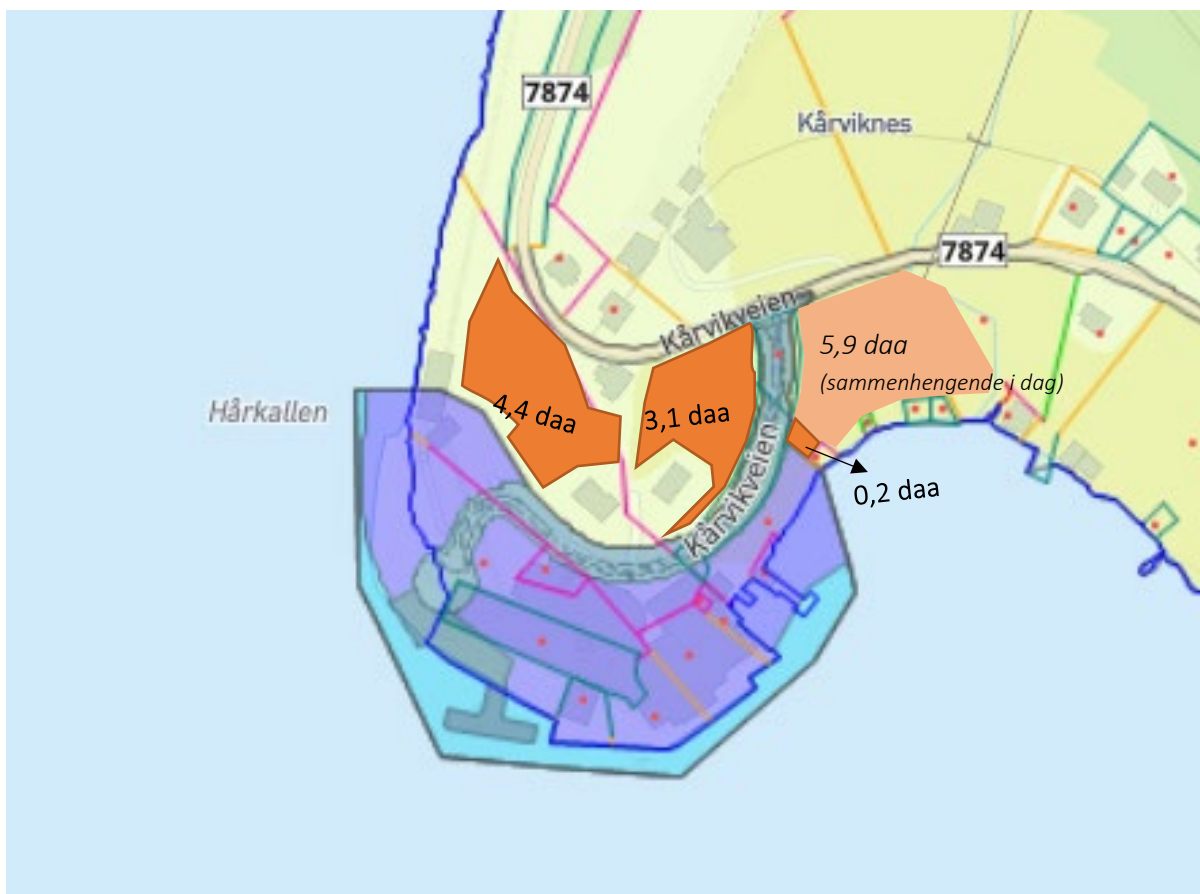
Figur 4:ssb arealressurser etter hovedklasser. Hentet 31.05.2021

O-ALTERNATIVET

O-alternativet er basert på at nå-situasjonen videreføres uten vesentlige endringer.

4,4, 3,1 og 0,2 daa fulldyrka jord innafor planområdet videreføres. På øst siden av eksisterende reguleringsplan vil det ved 0-situasjon fortsatt være et mindre jordbruksareal på 5,9 daa. Området preges i stor grad av industri og veg, og verdien av fulldyrka mark må anses som noe forringet på grunn av at tidligere regulering og inngrep i terreng påvirker økonomi og drift av disse små jordene. I følge NIBIO er alle arealer under 5 daa som å anse som lite attraktivt for jordbruket. Lavspent i planområdet kan vanskeliggjøre/ være til hinder for effektiv utnyttelse av jordbruksarealet i nordvest (4,4).

Tiltakshaver har ved null-situasjon fortsatt anledning til å bygge i det lilla feltet i strandsonen.

Figur 5: dagens situasjon og disponibelt jordbruksareal (oransje). Mørke felt er innfor omsøkte plangrenser. kommunekart.com 25.05.2021

Bilde tatt mot nord/nordvest: På bildet ser vi deler av arealet på 4,4 daa med fjøs, intern veg og lavspent.

VERDI

Verdivurdering er gjort basert på kartlaget «verdiklasser basert på AR5 og DMK» og NIBIOs – *verdisetting og påvirkning av jordbruksareal ved konsekvensanalyser* (2017) samt vegvesenets håndbok v712 om verdikriterier for fagtema jordbruk.

	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Forvaltnings-prioritet	Uten betydning for temaet eller sterkt reduserte kvaliteter		Forvaltnings-prioritet	Høy forvaltnings-prioritet	Høyeste forvaltnings-prioritet
Viktighet/betydning for fagtemaet		Alminnelig/lokalt vanlig	Lokal/regional betydning	Regional/nasjonal betydning	Nasjonal/internasjonal betydning Unikt
Funksjoner og sammenhenger		Kontekst/sammenheng er lite synlig	Kontekst/sammenheng er noe fragmentert	Viktige sammenhenger og funksjoner	Særlig viktige sammenhenger og funksjoner
Bruksfrekvens		Betydning for få	Betydning for flere	Betydning for mange	Betydning for svært mange
Faglige kvaliteter*		Få kvaliteter	Gode kvaliteter	Særlig gode kvaliteter	Unike kvaliteter

*: Kvalitet defineres for hvert fagtema

Jordbruksareal innafor planområdet er totalt 7,7 dekar med fulldyrka jord. I tillegg er det registrert små deler med dyrkbar jord i planområdet (samlet sett 0,9 daa).

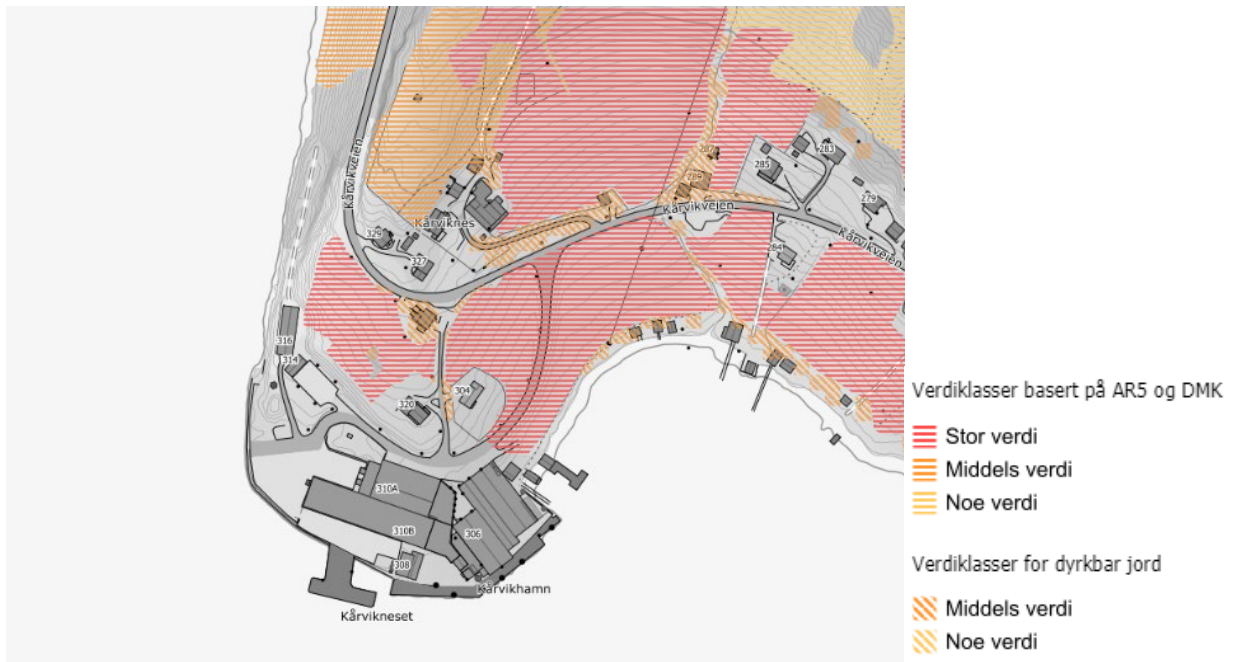
Bruksfrekvens: Vi vet at det ble drevet et småbruk i deler av planområdet som ble avviklet på 60-tallet. Senere har den lokale bonden aktivt slått arealer innafor planområdet.

Betydning: Jordbruksarealer og dyrkbare jorder er viktige ressurser til fremtiden som det er viktig å sikre tilgang på. Jordvern må ses i sammenheng med nasjonal jordressurs.

Kvaliteter: jordbruksarealene innafor planområdet har gode kvaliteter på bakgrunn av at de er registrert som jorddekte og ikke tungbrukt. Men arealenes form og størrelse påvirker også hvor stor grad det er effektivt å drive jordet. Form avgjør antall snuoperasjoner, og mange snuoperasjoner påvirker avling og vekst.

Funksjon/sammenheng: Jordbruksarealet er delt opp som følge av tidligere regulering og arealinngrep, adkomst deler fulldyrka mark i to. Resterende jordbruksarealer (4,4 og 3,1 daa) er små og er derfor i grunn lite egnet for en effektiv driftsform.

Det fulldyrka jordet har ifølge NIBIOs verdikart stor verdi basert på at det er fulldyrka jord som er jorddekt og ikke tungbrukt. Små deler av det samme jordet er registrert som dyrkbart med middels verdi basert på at det er jorddekt, tidligere dyrka og ikke blokkrik, se figur 6.

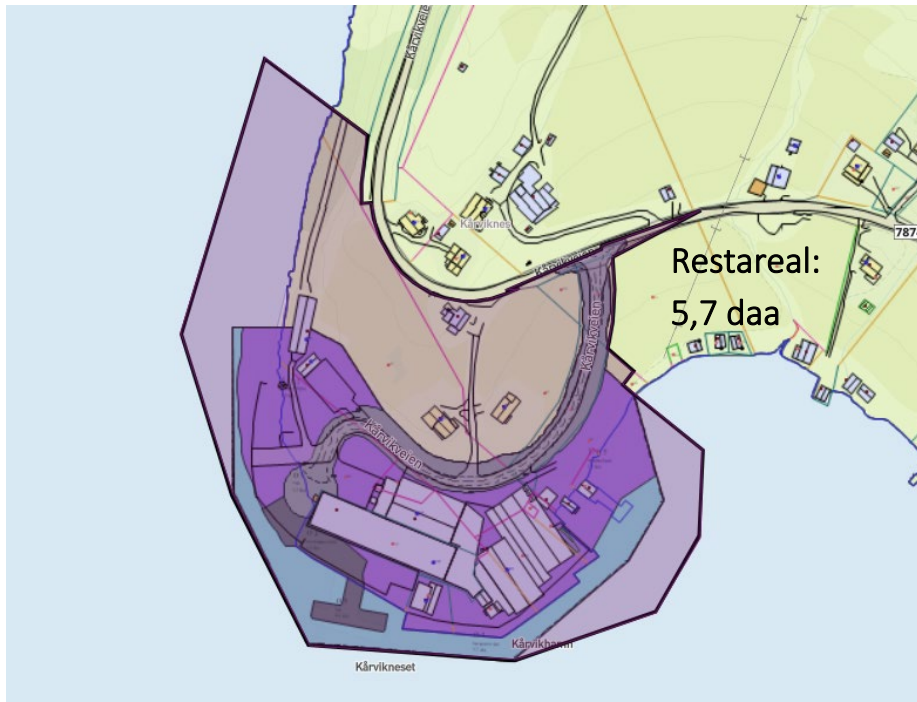

Figur 6:Verdiklasser NIBIO 25.05.2021

Samla verdi på jordbruksarealene er vurdert til å være middels-stor på bakgrunn av Nibios egne verdiklasser, samt med hensyn til jordvernets betydning i et nasjonalt perspektiv. Siden det fulldyrka jordet er fragmentert som følge av tidligere arealinngrep og regulering, samt med tanke på hindre (bygg, lavspent) og form på arealer flyttes verdipila noe mer mot middels.

VIRKNING OG KONSEKVENNS

Figur 7: ved utvidelse av industriformål (1-alternativet)

Virking og konsekvens av 1-alternativet

Planforslaget berører i all hovedsak mindre isolerte arealer som allerede har redusert mulighet for en effektiv utnyttelse av arealer basert på størrelse og form. Planen vil bidra til å redusere nærmeste jordbruksareal i øst fra 5,9 – 5,7 daa. Området er ikke definert som kjerneområde for landbruk, og er heller ikke en del av et stort sammenhengende jordbruksområde.

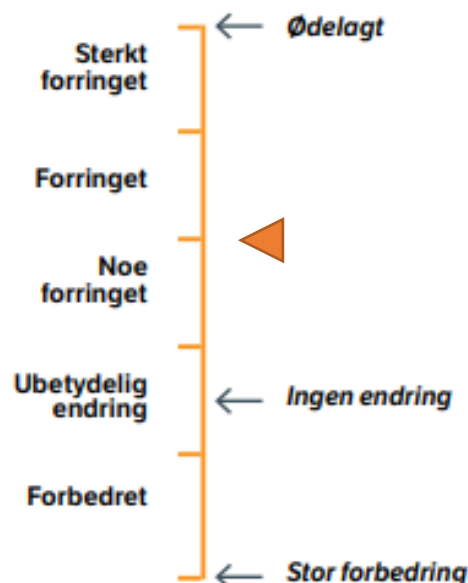
Tabell 1: tabell, veiledning for vurdering av påvirkning jordbruk. Statens vegvesens håndbok V712

Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Ødelagt/ sterkt forringet
Bedret arrondering. Der det ligger til rette for å slå sammen dyrka jord til større enheter etter anlegg. Forbedret tilgjengelighet.	Jordbruksareal/jordressurser berøres ikke, eventuelt kun noe dyrkbar jord.	Mindre omdisponering foreslås. Berører et mindre og isolert jordbruksareal.	Større areal foreslås omdisponert. Utbyggingsforslaget berører sammenhengende jordbruksområde av noe størrelse slik at det reduserer muligheten til effektiv utnyttelse av jordbruksareal.	Betydelig areal foreslås omdisponert. Utbyggingsforslaget berører kjerneområde for landbruk eller et stort, sammenhengende jordbruksområde slik at det i stor grad reduserer muligheten til effektiv utnyttelse av jordbruksareal.

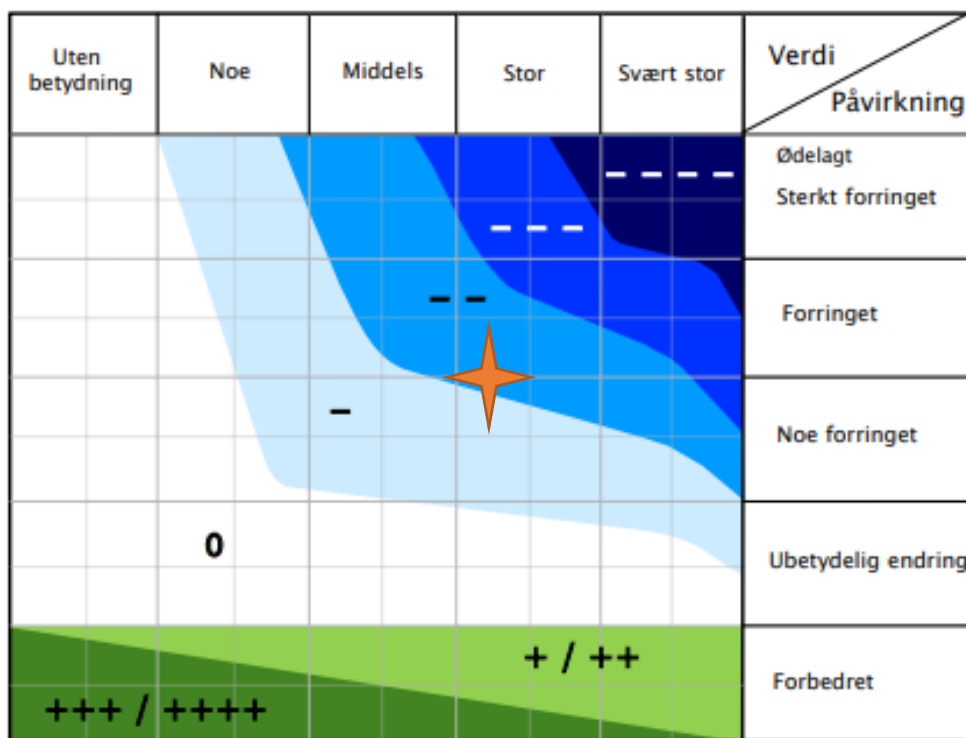
Om planen iverksettes vil fulldyrka jord (7,7 daa samlet sett) i planområdet gå tapt. Men arealene som går tapt er allerede å anse som lite drivevennlig på grunn av størrelse (under 5 dekar hver), form på jordbruksarealene samt industriaktivitet like ved. Av kommunens fulldyrka jord tilsier denne

reguleringen et tap fra 26 350 til 26 342,3 daa med fulldyrka jord. Dette tilsier 0,03% nedgang. Utbyggingsområde berører ikke et stort sammenhengende jorde og er heller ikke innafør et definert kjerneområde for landbruk. Dette dreier seg om små isolerte arealer under 5 dekar hver og der restarealet i øst også kan regnes som et isolert jordbruksareal fordi det avgrenses av bekk i øst og fylkesveg i nord samt sjø i sør (se tabell 1). Basert på overnevnte vurderes plan derfor å ha i mellom **foringet** og **noe forringet** på skalaen til høyre.

Når det gjelder dyrkbar jord er disse allerede registrert i områder som er bygget. Tiltak vil (sammenlignet med 0-alternativet) derfor ikke ha stor innvirkning på disse.

Konsekvensvifte av 1-alternativet

Figur 8: oransje: planforslag. gul: null-alternativet

KONSEKVENSER FOR ALTERNATIVER

Kategori	Alt 0	Alt 1
A (fulldyrka jord)	0	--
B (Dyrkbar jord)	0	0
Avveining		
Samlet vurdering	Ubetydelig konsekvens	Middels negativ konsekvens

Forklaring	Gjeldende plan åpner opp for at det kan bygges mer innafor regulerte områder som også kan påvirke drift og miljø (støv, støy) til nærliggende jordbruksarealer.	Planen vil innebære tap av 7,7 jordbruksareal samt reduserer allerede lite jordbruksareal fra 5,9-5,7 daa øst for planområdet.
------------	---	--

KONKLUSJON

Selv om planen er vurdert å gi middels negativ konsekvens for tema jordbruk vil det på kommunenivå (tap på 0,03 daa)/landsnivå ha liten påvirkning på jordressursene totalt sett. I tillegg er det på den andre siden positive samfunnsinteresser som veier tungt, og som argumenterer for at plan bør kunne realiseres. Sjømat er nevnt som et satsingsområde i Regional næringsplan 2018-2022 og trekkes frem i Senja kommunes samfunnsplan 2020-2032. Senjaregionen er en av de viktigste områder for sjømatnæringa i Norge, hvor det er gode forutsetninger for matproduksjon i og fra havet. Planen vil samsvare med visjonen om å styrke Norge som verdens fremste sjømatnasjon og innebærer i praksis å videreutvikle et allerede etablert anlegg ved Kårvikneset. Konsekvenser ved å anlegge nytt anlegg et annet sted vil sannsynligvis ha vesentlig større konsekvenser for landbruk, natur og friluftsområder. Planen sikrer de 70 eksisterende arbeidsplassene i bedriften samt etablerer nye som der igjen vil ha positive ringvirkninger på lokalsamfunnet. Dette vil bidra til en levende og bærekraftig bygd.

REDUSERENDE TILTAK

Ingen.

Riggområder og utstyr, kjøretøy, lokaliseres innafor planområdet og skal ikke påvirke andre omkringliggende jordbruksarealer.

KILDER

- NIBIO kartinnsyn, samt temaartikler
«<https://kilden.nibio.no/?lang=nb&X=7195706.12&Y=284337.75&zoom=0.050089679614182224&topic=arealinformasjon>»
- NIBIO verdiklasser for jordbruksareal og dyrkbar jord.
«<https://kilden.nibio.no/?lang=nb&X=7195706.12&Y=284337.75&zoom=0.050089679614182224&topic=arealinformasjon>»
- Fadnes, Kjetil Damsberg (mfl) *Verdisetting og påvirkning av jordbruksareal ved konsekvensanalyser*. NIBIO, 2017
- *Generell info: Landbruksdirektoratet.no*
- Troms fylkeskommune. *Arktisk landbruk: Regional landbruksplan for Troms 2014-2025*.
<https://www.tffk.no/f/p1/i62be6590-42d5-45f3-8167-40afea77b2f0/regional-landbruksplan-for-troms-2014-2025-norsk.pdf>
- Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032
- Regional næringsplan for Midt-Troms 2018-2022
- Kommunedelplan for tidligere Lenvik kommune (2014)
- Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/>

- Statens vegvesen håndbok V712: *Veiledning konsekvensanalyser*
<https://www.vegvesen.no/attachment/704540/>
- Regjeringen (2021) *Oppdatert jordvernstrategi*:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-200-s-20202021/id2850298/?ch=14>